

Archeologienota Tienen - Boomgaardendreef

Programma van Maatregelen

Marjolein van der Waa

2019

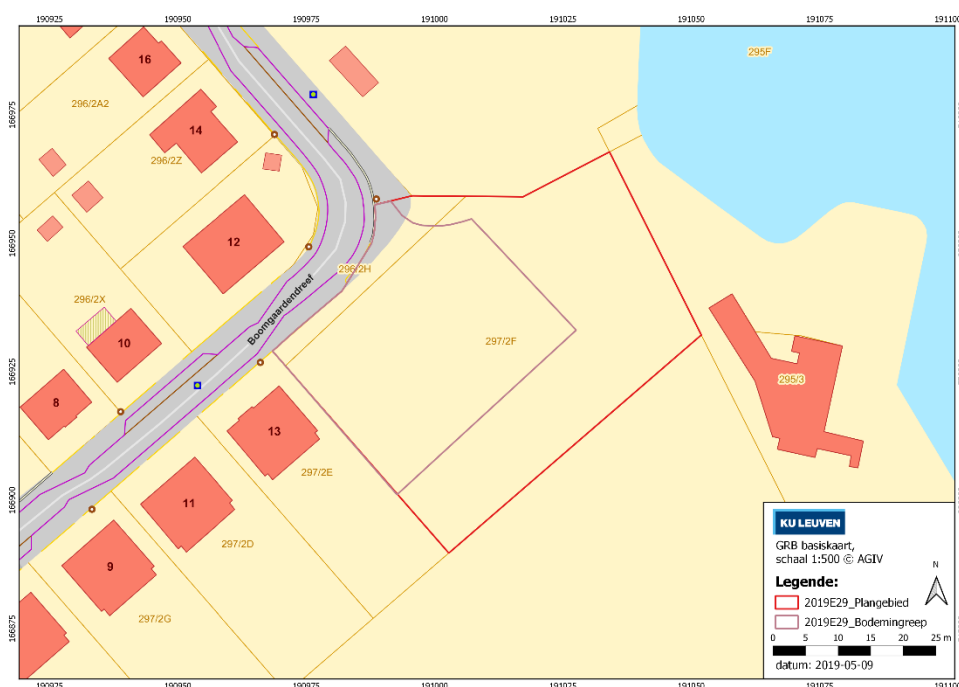
Inhoud

Programma van maatregelen	5
1 Administratieve gegevens	5
2 Gemotiveerd advies.....	6
3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	8
4 Onderzoeksstrategie, methoden en technieken	9

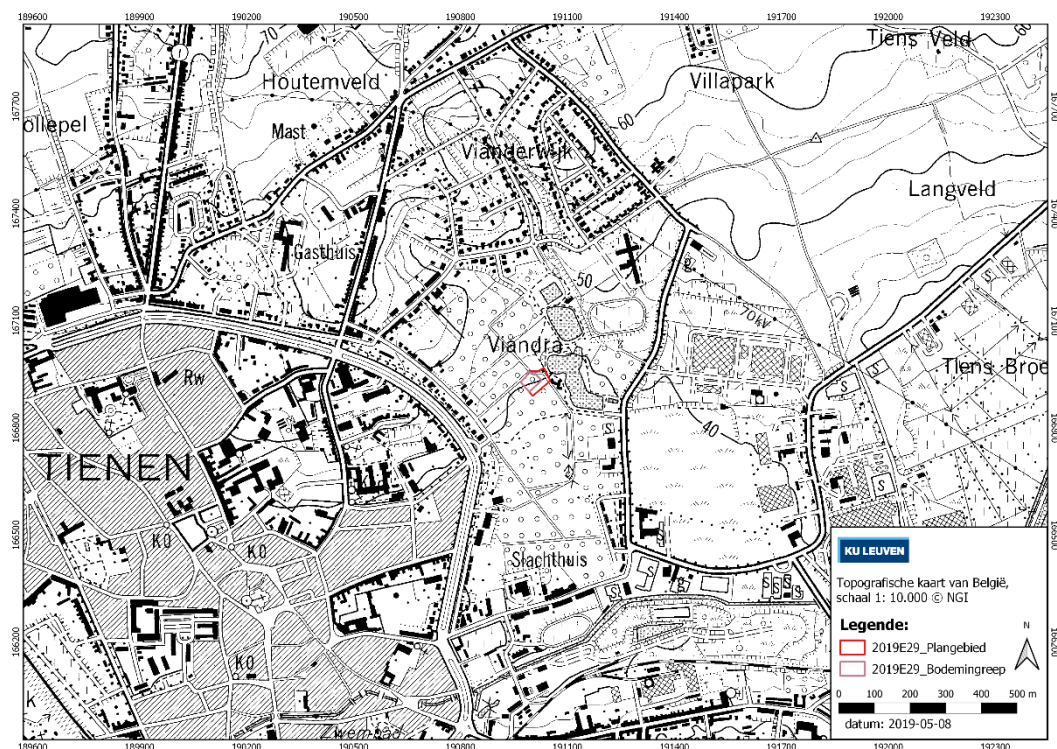
Programma van maatregelen

1 Administratieve gegevens

Projectcode:	Bureauonderzoek: 2019E29
Betrokken actoren:	Marjolein van der Waa (erkend archeoloog 2017/00177):
Locatie:	Boomgaardendreef, 3300 Tienen
Lambert coördinaten:	(<i>Bounding box</i> coördinaten – Lambert 72) ZW: x = 190968 m / y = 166890 m NO: x = 191052 m / y = 166967 m
Kadastrale gegevens:	Tienen, Afdeling 4 / Sectie B / Perceelnr. 297/2f en 296/2H Zie Figuur 1
Oppervlakte van het terrein:	3572 m ² (kadastraal plangebied) 1735 m ² (bodemingreep)
Topografische kaart:	Zie Figuur 2

Figuur 1. Inplanting van het plangebied op de kadastralpercelen zoals opgenomen in het GRB (© AGIV).

Figuur 2. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van België, schaal 1:10.000 (© NGI).

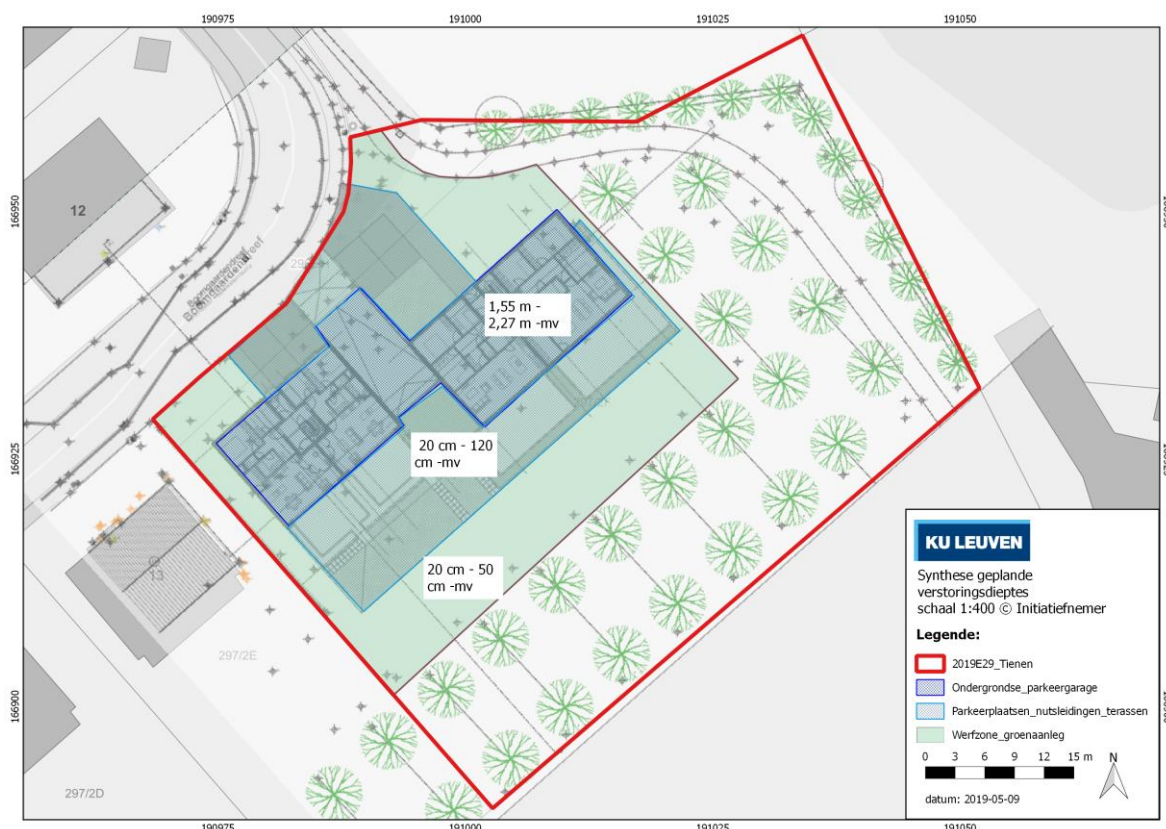
2 Gemotiveerd advies

Op basis van het nu uitgevoerde vooronderzoek – in de vorm van een bureauonderzoek (projectcode 2019E29) – kan besloten worden dat er noodzaak is voor verder archeologisch onderzoek. Het bureauonderzoek heeft geen sluitende bewijzen opgeleverd voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Uitsluitel kan enkel bekomen worden door verder vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Momenteel is het terrein toegankelijk voor verder vooronderzoek met of zonder ingreep in de bodem. Er bestaat echter een economische onwenselijkheid voor het nu uitvoeren van veldwerk omwille van de daaruit voortvloeiende vertraging die dit zou opleveren voor het aanvragen van de omgevingsvergunning. Daarom is er een programma van maatregelen in uitgesteld traject opgesteld.

Het plangebied heeft in totaal een kadastraal oppervlakte van 3572 m² en bevindt zich vlak buiten de archeologische zone van de stad Tienen, op zo'n 200 m buiten de moderne ringweg (N29). De geplande werken omvatten de bouw van twee appartementsblokken die met elkaar verbonden worden via een ondergrondse parkeergarage, waarvoor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen zal worden aangevraagd. Op slechts een deel van het kadastraal plangebied zal een bodemingreep plaatsvinden; de boomgaard die op de rest van het terrein staat evenals een landweg langs de noordelijke grens, blijven behouden. In totaal beslaat de effectieve bodemingreep een aaneengesloten gebied van zo'n 1375 m² met

een geplande verstoring van de ondergrond tot verschillende dieptes, gaande van slechts 20 cm onder het maaiveld, tot maximaal 2,27 m ter hoogte van de ondergrondse parking. Een overzicht van de geplande verstoringsdieptes is te zien op Figuur 3. Potentiële meer oppervlakkig gelegen archeologische waarden zullen hierdoor bedreigd worden. Dan is er nog een zone van ca. 479 m² waar een ondergrondse parkeergarage met inrit wordt gepland. Dit gedeelte zal tussen de 1,55 m en 2,27 m diep worden uitgegraven. Hierdoor kunnen potentieel ook dieper gelegen pleistocene archeologische waarden vernietigd worden, indien bewaard.

Figuur 3. Overzicht van de geplande verstoringsdieptes aangeduid op het inplantingsplan (© Initiatiefnemer / KULeuven archeoWorks.

Wanneer men de verstoringsgraad van het terrein, en de historische en archeologische bronnen in acht neemt, kan voor het overgrote deel van het terrein een algemene verwachting voor archeologische waarden – te weten grondsporensites - uit de steentijd (neolithicum) tot en met de middeleeuwen geformuleerd worden. Sporensites uit de Nieuwe en Nieuwste Tijd worden niet waarschijnlijk geacht. Voor het aantreffen van *in situ* steentijd artefactensites uit het holoceen bestaat een lage archeologische verwachting. Een potentieel relevant archeologisch niveau van pleistocene datering kan voorkomen, maar ligt naar alle waarschijnlijkheid te diep om te worden geraakt door de geplande werken.

Ook bestaat een reële kans dat het (eerste) archeologisch relevante niveau voor de grondsporensites deels of volledig is verstoord door een gebruik van het terrein als boomgaard. Om het te behalen kennispotentieel beter te kunnen inschatten, is voortgezet vooronderzoek nodig. In totaal wordt een zone van 1735 m² geselecteerd voor verder onderzoek (Figuur 4).

Figuur 4. Zone geselecteerd voor verder onderzoek, geprojecteerd op de luchtfoto van 2018 (© AGIV).

Dit vervolgonderzoek bestaat uit een gecombineerd proefputten/proefsleuvenonderzoek over de volledige zone van de geplande bodemingreep, met een profielbeschrijving tot ca. 50 cm onder de maximale diepte van de geplande ingreep. Een dergelijk vooronderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen en te evalueren enerzijds, of om de afwezigheid van een archeologische site te verifiëren anderzijds. De combinatie met diepere profielbeschrijvingen is in dit geval vereist om genoeg informatie te verzamelen met het oog op een behoud *in situ* van mogelijke diep gelegen pleistocene waarden, in het licht van de geplande diepe bodemverstoring.

3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Onderstaande vraagstelling en aanpak is gebaseerd op de huidige kennis omtrent de op te graven vindplaats. Onverwachte elementen die tijdens het terreinwerk worden geobserveerd kunnen leiden tot het bijstellen van de vraagstelling en aanpak.

Het doel van proefsleuven is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Een proefsleuvenonderzoek garandeert een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed, maar door de spreiding van de werkputten kan een maximum aan kenniswinst opleveren.

Het vooronderzoek heeft als doel minstens aan de volgende onderzoeksvragen een antwoord te kunnen bieden:

- Zijn er sporen of vondsten aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Is er sprake van een begraven paleoniveau waarmee pleistocene artefactensites geassocieerd kunnen worden, dat bedreigd wordt door de geplande bodemingreep?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of vondsten?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kunnen er verschillende periodes worden herkend binnen het spoor- en vondstensemble?
- Wat is de relatie tussen de sporen, de bodem en de geomorfologische situatie?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk en zo ja, in welke vorm / op welke oppervlakte?

Het vooronderzoek kan als succesvol beschouwd worden, wanneer de onderzoeksvragen kunnen beantwoord worden en er uit de resultaten een conclusie kan getrokken worden op basis waarvan:

- a) Ofwel kan gerechtvaardigd worden waarom er geen verder archeologisch onderzoek nodig zal zijn binnen het plangebied.
- b) Ofwel een vervolgtraject kan voorgelegd worden voor verder archeologisch onderzoek en/of in situ behoud in het plangebied.

4 Onderzoeksstrategie, methoden en technieken

Het totale plangebied dat geselecteerd wordt voor vooronderzoek met ingreep in de bodem heeft een oppervlakte van ca. 1735 m². Er wordt in een proefsleuvenonderzoek gestreefd naar een dekkingsgraad van minimaal 10 % van de oppervlakte van het terrein, waarbij er tijdens het veldwerk door middel van bijkomende kijkvensters kan uitgebreid worden tot een dekkingsgraad van ca. 12,5 %.

Op basis van de landschappelijke karakteristieken van het terrein kan gesteld worden dat een eerste relevant archeologisch niveau zich in de eerste meter van de ondergrond zal bevinden. Om ervoor te zorgen dat een mogelijk dieper gelegen archeologisch relevant niveau niet geraakt wordt door de geplande werken, dient in de zone van de geplande ondergrondse parkeergarage een bodemkundig profielregistratie te gebeuren tot op een diepte van ten minste 50 cm onder de geplande verstoringsdiepte. Op die manier bestaat er een voldoende buffer ten opzichte van de geplande bodemverstoring die tot maximaal 2,27 m diep zal reiken. Omwille van praktische overwegingen en veiligheidsredenen kan de onderste meter van deze profielregistratie worden voortgezet via een boring vanuit de bodem van de profielput, met een edelmanboor met boorkoepdiameter van minimaal 7 cm. De registratie van deze boring gebeurt conform de voorschriften in de Code Goede Praktijk 6.11.8. De profielregistratie en -interpretatie dient te gebeuren door een assistent-aardkundige met aantoonbare ervaring in quartairstratigrafie.

Er zijn op het terrein geen obstakels aanwezig, waardoor de proefsleuven continu kunnen aangelegd worden.

Door te kiezen voor drie werkputten in de lengterichting van het plangebied, parallel aan de oostelijke perceelsgrens, is een ideale spreiding over het terrein verkregen. In de langste werkputten kan dankzij die oriëntatie ook een volledige dwarsdoorsnede van de

eventuele bodemveranderingen gedocumenteerd worden. De werkputten zijn respectievelijk 34, 41 en 40 m lang en telkens 2 m breed. Op die manier wordt een oppervlakte van ca. 228 m² opengelegd (ca. 13 % van de totale oppervlakte). De werkputten liggen ca. 15 m uit elkaar en op minimum 2 m van de randen van het perceel. Op ten minste 3 plaatsen ter hoogte van de geplande ondergrondse parkeergarage – zoals aangeduid op Figuur 5 – dient de profielregistratie tot minimaal 50 cm onder de maximale bodemverstoring te gaan.

Het onderzoek wordt uitgevoerd zoals beschreven in hoofdstuk 8.6 van de actuele versie van de Code van Goede Praktijk (CGP). Er wordt daarnaast de nodige aandacht besteed aan het herkennen en registreren van eventuele steentijdvondsten en, indien relevant, het afbakenen van prehistorische vindplaatsen.

Er zijn bij het opstellen van dit programma van maatregelen geen omstandigheden bekend die afwijkingen ten opzichte van de CGP rechtvaardigen.

Figuur 5. Voorgestelde inplanting van de proefsleuven met aanduiding van het onderzoeksgebied.

KULEUVEN ARCHEOWORKS
Celestijnenlaan 200E bus 2409
3001 HEVERLEE, België
tel. + 32 16 32 64 58
fax + 32 16 32 29 80
prehistorische.archeologie@ees.kuleuven.be
www.kuleuven.be

LID VAN **ASSOCIATIE
KU LEUVEN**